

De brochure blijft pleiten voor een uitvaart rond het dode lichaam van de overledene, en niet bij de asurne. © Belga

Biddend eer betonen

Erik De Smet

Niet weinig parochies weten zich geconfronteerd met scherpe vragen over uitvaartdiensten en afscheidsvieringen. Kan bijvoorbeeld een uitvaart in aanwezigheid van de asurne? Moet het per se met eucharistieviering, of is ook een gebedsdienst zinvol? Een nieuwe visietekst peilt naar de diepe betekenis van uitvaart en christelijk afscheid nemen, en gaat in op concrete vragen uit de liturgische praktijk.

Wat zijn voorwaarden voor een volwaardige christelijke uitvaart?

VANUIT concrete vragen, maar niet enkel daarom, wil de brochure *Vorbij de dood...* streven naar een meer samenhangende visie in de Vlaamse Kerk op het christelijke afscheid. Joris Polfliet van de Interdiocesane Commissie voor Liturgische Zielzorg (ICLZ) verduidelijkt: „De eerste vraag

luit: wat is een kerkelijke uitvaart? Dat wilden we in de brochure vooraf uitklaren. Pas wanneer dat duidelijk is, kun je echt vatten wat de uitvaartliturgie beoogt.”

Begraven/cremeren

Heel wat parochies vandaag krijgen te maken met de tendens om aan een uitvaart een zo persoonlijk mogelijk cachet te geven. De favoriete muziek van de aflijvige, geliefde (niet-Bijbelse) teksten, toespraakjes van vrienden en familie... „Een eerbetoen aan het leven van de gestorvene kan best een plaats krijgen in de liturgie”, stelt Polfliet meteen. „Maar evenzeer de gelovige blik op de toekomst mag niet ontbreken. Daarom heet onze brochure *Vorbij de dood*. Christenen geloven in de verrijzenis, en ook dat aspect van

hun overtuiging dient aan bod te komen. Een kerkelijke uitvaart is bijgevolg méér dan een eerbetoon. Het is een biddend gebeuren waarin de levensgeschiedenis van de gestorvene wordt verbonden met het paas-mysterie.”

Volgens de ICLZ wordt soms uit het oog verloren dat er tijdens een uitvaart eer dient betoond aan het lichaam van de overledene. De gestorvene wordt begroet, en op het einde van de liturgie bewierookt de priester het dode lichaam en besprenkelt het met doopwater. In die zin is het logisch dat de uitvaart plaatsvindt vóór het lichaam verdwijnt – hetzij door begraving, hetzij door crematie.

Polfliet: „De reden waarom het lichaam eerst wordt verast en pas nadien de kerkelijke viering plaatsvindt, blijkt vaak louter praktisch van aard. Overbezetting van de crematoria of de agenda van de uitvaartverzorger nopen soms daartoe. Onze bisschoppen geven dan ook toe dat een uitvaart met asurne niet altijd kan worden geweigerd, al blijven wij in de ICLZ-brochure ervoor pleiten dat bij de uitvaart het lichaam van de overledene aanwezig is.”

Onze bisschoppen stellen duidelijk dat er steeds een keuze mogelijk moet zijn tussen een uitvaart met eucharistie of gebedsdienst

Nogmaals dient benadrukt dat de Kerk niet is gekant tegen crematie, maar wel vasthoudt aan de diepe symboliek van haar eigen liturgie. Haar sacramenten zijn im-

mers verbonden met lichamelijke tekens. Net om die reden vindt de Kerk het belangrijk dat het levenloze lichaam van de gelovige een laatste keer in het midden van de biddende gemeenschap wordt geplaatst. Vandaar het voorstel om, indien de crematie al geschiedde, de liturgie enigszins anders te laten verlopen.

Joris Polfliet vermoedt dat in de nabije toekomst almaar meer uitvaartfirma's en crematoria rouwende nabestaanden eigen rituelen zullen aanbieden. En al kan een dergelijk ritueel of gebed in het crematorium hoogst zinvol zijn (vooral personen die niet langer een hechte band hebben met de Kerk blijken op die mogelijkheid een beroep te doen), het vervangt niet de uitvaart met eucharistie of de gebedsdienst in een kerkgebouw. Polfliet: „Trouwens, wordt onze eigen liturgie goed gevierd, dan wordt de overledene zeer zeker ook recht gedaan. Door zorgvuldig gekozen lezingen, gebeden en afscheidsworoden kun je het geheel evenzeer een persoonlijke toets geven.”

Mis/gebedsdienst

De 'klassieke' uitvaartmis is in Vlaanderen nog steeds de norm, maar in sommige streken is men helemaal overgeschakeld op gebedsdiensten in plaats van eucharistievieringen. Joris Polfliet: „Onze bisschoppen stellen duidelijk dat er in principe steeds een keuze mogelijk moet zijn tussen eucharistie en gebedsdienst. Er dient rekening gehouden met de wens van de overledene en zijn band met de kerkgemeenschap. Waarom zou je geen eucharistie vieren bij de uitvaart van een parochiaan die trouw de zondagsmis kwam meevieren? Ook moet rekening worden gehouden met de wensen van de nabestaanden en de mogelijkheden van de parochie. Om te beginnen: is er wel een priester beschikbaar? Een verkeerde keuze kan diepe wonden slaan. Parochies moeten bijgevolg zich ervoor hoeden terzake een al te strikt beleid te hanteren en bij uitvaarten uitsluitend nog gebedsdiensten aan te bieden. Is een eucharistie mogelijk, waarom dan niet?”

De brochure pleit ook ervoor elke uitvaart te beschouwen als een zaak van de hele kerkgemeenschap, en niet als louter een zaak van priesters of opgeleide gebedsvorgangers. „Kunnen we niet proberen om in elke parochiefederatie een ploeg op de been te brengen die zich bekommert om het christelijke afscheid?”, oppert Joris Polfliet. „Christelijk afscheid nemen is meer dan een kerkdienst. Het behelst ook pastoraal werk, zoals de betrokkenheid en de nabijheid vóór en (soms lang) na het kerkelijke afscheid. Mensen bijstaan in rouw en verdriet is een zaak van de hele kerkgemeenschap. Het is ook een wezenlijk onderdeel van het dienstwerk van de Kerk.”

De brochure *Vorbij de dood... Als christenen afscheid vieren* telt 20 bladzijden, kost 2,70 euro en is verkrijgbaar in alle liturgische centra.

Advertentie

GOEDKOOPST in zijn assortiment

in dit assortiment
GOEDKOOPSTE
Per kg

Everyday frangipanes
3 stuks
200 g

€ 0,51
€ 2,55/kg

colruyt
laagste prijzen